

Metsien käsittely jokihelmisimpukka- eli raakkualueilla

Tämä ohje perustuu Jokihelmisimpukkakantojen elvyttäminen uusilla menetelmillä -Interreg-hankkeessa tuotettuun materiaaliin.

Raakkuja eli jokihelmisimpukoita esiintyy puroissa ja joissa. Metsätaloustöiden seurauksena vesistöön huuhtoutuu ravinteita ja kiintoainesta. Kuormitus voi nousta huomattavaksi varsinkin vesistöreittien latvaosissa.

Vesistöjen lähellä tehdyt hakkuut, kunnostusojitukset, maanmuokkaus, kulotus, lannoitus ja tien rakentaminen voivat muuttaa virtaamaolosuhteita ja pienilmastoa vaatelialle lajeille sopimattomaksi.

Kaikki olosuhteiden muutokset valuma-alueilla ovat riski raakulle. Jokeen tai puroon päässeet ravinteet ja kiintoainekset ovat happamoitumisen ohella erityisen haitallista raakuille ja isäntäkaloille. Veden virtausta ja varjostusoloja ei saa muuttaa.

Ohjeita raakkualueille

Hakkuita suunnitellessa

Selvitä ennen toimenpiteitä vesistön ja sen varren luontoarvot ja arvioi toimenpiteiden mahdollinen vaikutus niihin. Ole yhteydessä esim. ELY-keskuksen lajiasiantuntijaan jo suunnitteluvaiheessa.

Jätä suunnitelmassa raakkuvesistön reunaan riittävä suojavyöhyke, jonka sisällä ei tehdä metsänhoitotoimia (väh. 45 m). Vyöhyke on oltava leveämpi mm. eroosioherkillä rinteillä. Ainoastaan vanhojen puroon kaivettujen ojien tukkiminen on hyväksi.

Tee valuma-alueitasoinen vesiensuojelusuunnitelma. Koko joki- tai puomuodostuma tulee ottaa huomioon. Tunnista vesiensuojelun kriittiset maastonkohdat. Valuma-aluekohtaisella mallinnuksella arvioidaan uudistusaloilta valuvien pintavesien purkautumispaikat ja suunnitellaan tarvittavat vesiensuojelurakenteet.

Raakkualueen vesiensuojelurakenteiden tulee olla suurempia kuin tavallisella talousmetsäkohteella suositellaan. Laskeutusaltaan lisäksi johda vesi altaasta pintavalutuksen kautta vesistöön. Ojien putki- ja pohjapadoilla voidaan tasata ojitusalueiden virtaamia ja vähentää kiintoaineen ja ravinteiden kulkeutumista. Kaiva metsäautotien raviojiin saostusaltat ja pintavalutus ennen puroa. Asenna tierumpu niin, ettei se muuta uoman luontaista virtaamaa tai vedenkorkeutta, jotta kalat ja vesieliöt voivat liikkua vesistössä vapaasti.

Vältä kunnostusojituksia heikkotuottoisilla kohteilla ja eroosioherkillä kohteilla. Suosi maanmuokkauksessa ja uudistamisessa kevyttä laikutusta, äestystä tai mätästystä

Vältä ojitusaurausta uudistusaloilla ja täydennysojitusta kunnostusojitusalueilla

Vältä perkausojituksia ilman tehokkaita vesiensuojelurakenteita. Käytä laskeutusaltaita ja pintavalutusta.

Vältä tien ojaravien kaivamista tai perkausta suoraan puroon

Suosi jatkuvaa metsänkasvatusta tai pienialaisia hakkuita, uudistamista ja muita toimenpiteitä.

Sijoita rinteiden uudistusalat vaakasuuntaisina. Suunnittele rinnemaiden kulotuskohteet niin, etteivät ravinteet ja raskasmetallit kulkeudu suoraan vesistöön, vaan ne voidaan sitoa alapuolisten metsiköiden kasvuun.

Suunnittele metsänhoitotoimenpiteet toteutettavaksi routa-aikana.

Hakkuita toteuttaessa

Säilytä pintakasvillisuus hakkuissa mahdollisimman ehyenä.

Hakkuutähteitä ei tule kerätä valtaojien tai vesistöjen läheisyyteen. Suojavyöhykkeiltä hakkuutähteet tulee poistaa. Suojavyöhykkeelle ei saa jäädä ajouria eikä muita korjuujälkiä.

Vältä puron tai joen yli koneella ajamista. Jos vaihtoehtoa ei ole, raakkupuron yli on tehtävä väliaikainen silta tai kulku-ura paikkaan, jossa ei ole raakkuja tai kalojen kutupaikkaa

Vältä voimallista maanmuokkausta eroosioherkillä ja/tai kaltevilla metsäpalstoilla raakkuesiintymän läheisyydessä

Vältä metsälannoitusta, joka lisää vesistöjen ravinnekuormitusta. Myös tuhkalannoitukseen liittyy raskasmetalliriski, mikä on haitallista raakulle

Vältä kemiallisia torjunta-aineita